

Izhaja
vsak drugi in četrti
četrtak v mesecu.

Naročnina
stane
80 kr. na leto.

Posamezne številke
se dobivajo po 5 kr.

GLASNIK

Naročnino in dopise
pošiljajte uredništvu
"Glasnika"
Poljanska cesta 58.

Oglašila
delavcev, ki nimajo
dela, ali delo-
dajavcev, ki iščejo
delavcev, se vsprej-
majo zastoj!

Krščanski delavci, združite se!

Štev. 15.

V Ljubljani, 12. junija 1895.

Letnik I.

Kaj se nam obeta?

V skrivnostni kuhinji volivnega pododseka se je vendarle nekaj skuhalo. A prav je bilo, da je desetorica izbrancev delala na skrivnem. Stvar, ki se podaja kot volivna preosnova, je res tako nespametna, da se je morajo tudi vsega navajeni poslanci sramovati. Predlog volivnega pododseka, o katerem se sedaj posvetuje ves volivni odsek, ima te-le določbe:

Vse dosedajne volivne skupine ostanejo in s tem tudi vse krivice, ki so z njimi v zvezi. Poleg teh se ustanovita še dve novi skupini: jedna za tiste, ki plačujejo manj nego 5 gld. davka, druga za delavce, ki so zavarovani pri bolniških blagajnah, bratovskih skladnicah ali zavarovavnicah proti nezgodam vsaj že dve leti.

Prva nova skupina voli v celi državi 34 poslancev. Vseh volivcev skupaj je 1,202.844; torej bi pripadal jeden poslanec na 35.000 volivcev. V ti skupini se bo volilo po mestih naravnost, po deželi bo pa na vsacih 100 volilcev volil 1 volivni mož. Pa tudi po mestih bodo nenaravnostne volitve v tistih deželah, kjer bodo mesta s kmečkimi okraji vred imela samo jednega poslanca. Poslanci te skupine se imajo po posameznih deželah tako-le razdeliti: Morava voli 1 poslanca v mestih in 2 na deželi; Česko 2 za mesta in 5 za deželo; Šlesko 1 za mesto in deželo; Dolenja Avstrija 1 za mesto, 1 za deželo; Galicija 2 za mesta, 6 za deželo; Bukovina 1 za oboje; Štajersko 1 poslanca za mesta, 1 za deželo; Kranjsko 1 za oboje; Koroško, Istra, Gorisško, Dalmacija, Gorenja Avstrija, Solnograjsko, Predarelsko ravno tako; Tirolsko pa voli dva poslance in sicer 1 za mesta in deželo v nemških in 1 za oboje v laskih Tirolah. Potemtakem bodo samo v 7 slučajih naravnostne volitve. —

V delavski skupini je po vladnih poizvedbah 600.000 volivcev. Ti naj bi volili 13 poslancev; torej bi vsak poslanec prišel na 46.000 volilcev. Toda v resnici je zavarovanih 1,299.845 mož; in med temi jih pač ni 500.000 pod 24 let starih ali tacih, ki so uže v prej imenovani skupini. Brez dvojbe je v resnici do 800.000 volivcev in lahko rečemo, da se po novem volivnem načrtu ponuja delavcem na 60.000 šele jeden poslanec. Volivno pravico ima vsak polnoleten delavec,

ki je zavarovan in ki ima v okraju, kjer je zavarovan, resnično delo. Tako bi bili vsi izključeni, ki ravno nimajo dela, ali ki stavkujejo i. t. d. V zimskem času ne bo skorej noben zidarski delavec imel po teh načelih volivne pravice.

Teh trinajst poslancev je tako-le razdeljenih: Česko voli 4, Morava 1, Šlesko 1, Galicija in Bukovina skupaj 1, Dolenja Avstrija 3, Štajersko s Koroškimi vred 1, Gorenja Avstrija s Solnograjskim vred 1, Tirolsko s Predarelskim 1, Kranjsko, celo Primorsko, Trst in Dalmacija skupno 1 poslanca.

Tako se glasi načrt. Upamo, da se vendar ne bo dobila v zbornici večina za tak predlog. Mi slovenski delavci se mu moramo še prav posebno ustavljati, ker je skoraj nemogoče, da bi dobili kakega svojega zastopnika, če bi morali voliti s Trstom, Primorjem in Dalmacijo skupaj. Nemogoče je tudi, da bi v tako obširnem volivnem okraju kedo poznal vse potrebne razmere; zato je za nas ta načrt huda zausnica. Gospodje, ki res mislijo to spraviti v zakonito veljavo, nam ne odrekajo s tem le naših pravic, marveč se kar naravnost norčujejo iz nas.

Prepričani naj bodo, da s takimi preosnovami strežejo le socijalnim demokratom, ki imajo tem več priložnosti za svojo agitacijo. S tako stvarjo ne more biti prav nobeden zadovoljen, kdor želi ljudstvu res dobro. Dejalo se je, da hočejo z novim volivnim redom zadovoljiti nižje stanove, toda v resnici bi z njim ogenj nezadovoljnosti in duha upornosti le še bolj raznetili. — To se je tudi že pokazalo. Na Dunaju se zbirajo socijalisti v shodih in pred zbornico, da morajo malo ne vsi policisti paziti samo nanje.

Saj ni čuda! Po našem volivnem redu voli vsakih 63 volivcev iz veleposestva (veleposestniki imajo 5402 volivcev in 85 posl.) po enega poslanca; ravno tako voli po jednega vsacih 2868 mestnih in 10.756 kmečkih volivcev. V novih dveh skupinah bi pa volilo 35.000 davkoplačevavcev pod 5 gld. — in 60.000 delavcev po 1 poslanca. Torej bi bilo to-le lepo razmerje: Pri volitvi je 63 velikoposestnikov = 2868 meščanom = 10.756 kmečkim posestnikom = 35.000 malim davkoplačevavcem = 60.000 delavcem.

Poleg tega bi bilo še vedno v Avstriji 2 milijona polnoletnih mož brez volivne pravice. Volivno

pravico bi jih imelo samo 2,700.000. Ali ni to najgorja krivica?

Zato v imenu slovenskega katoliškega delavskega stanu odklanjamo to strupeno darilo. Če hočejo z nami kaj imeti tisti, ki kujejo zakone, naj nam bodo pravični, če ne, naj nas pa vsaj pusté pri miru! Dobrot ne zahtevamo od nikogar. Toda mi nismo krivi, če ima liberalno meščanstvo in visokorodni veleposestniki proti pravičnosti dozdej državo v rokah in če se jim zato težko zdi deti vajeti iz rok, katerih so se polastili.

Vsaka krivičnost se maščuje; tudi ta se bó! O tem ne dvojimo, zaupajoč v Boga in njegovo previdnost. Oholi zatiravci bodo pali s stolov, katere so si zasedli in zavladała bo v javnem življenju krščanska pravičnost za vse, tudi za nas uboge delavce. Tega upanja nam nobeden ne odvzame, najmanj pa taka muha jednodnevnic, kakeršna je opisani novi načrt volivnega reda.

Naša organizacija.

Javni shod slov. kat. delavskega društva dné 3. junija t. l. v Stepanji vasi.

Predsednik g. Trtnik otvori shod, pozdravljajoč v tolikem številu navzoče zborovavce.

Gostinčar govori potem o delavski organizaciji, ter pravi, da se moramo delavci, ako hočemo kedaj dobiti svoje politične pravice in hočemo zboljšati svoje žalostne socialne razmere, organizovati in sicer na temelju vže nad osemnajststo let obstoječega načela krščanske pravičnosti in ljubezni. Krščanstvo edino ima moč odpraviti stalno nezdrave delavske razmere.

Č. g. dr. Krek pričinja svoj govor z vprašanjem, kaj je najbolj mrzlo in pojasnuje, da je najbolj mrzlo človeško srce, kedar se gre mej mojim in tvojim. Takrat poneha vsaka vez krvi ali ljubezni, vsi drugi občutki, vse strasti, volja in pamet sami se umaknejo najgrji sebičnosti. Jedina sila, ki more ogreti tudi ta najhujši mrz in stajati ta najtrji led človeškega srca, je prava vera. Govornik navaja štiri vzgledé, kako skuša pregnati katoliška cerkev ta mrz sebičnosti: 1. Cerkev prepoveduje, da se ne smejo sorodovinci in ljudje v svaštvu ženiti do 4. kolena. S tem se prepreči, da ne ostane premoženje samo jedne družine last. 2. Krstni in birmanski botri, katere je uvedla cerkev, zblizujejo družine v duhovnem sorodstvu in jih neredko podpirajo tudi telesno. 3. Cerkevno premoženje postaja po duhovnikih, ker nimajo vlastnih družin, nekako narodovo premoženje. Razdeljuje se mej ljudstvo. Kedor hoče cerkvi vzeti njeno premoženje, ki ne doseza niti premoženja jednega bogatega juda, se pregreši nad ubožci, vdovami in sirotami in nad vsem ljudstvom. 4. Poglavitna ovira sebičnosti je pa nauk krščanske vere, da človek ni neomejen gospodar svojega premoženja, marveč samo oskrbnik, ki je v božjem imenu upravlja in ima torej tem več dolžnostij, čim več ima premoženja. Govornik je sklenil priporočajoč navzočim,

naj bi se vsak skušal napolniti s tem krščanskim duhom, da se premaga srčni mrz in da napoči doba gorkih, ljubezni vnetih src.

Bahar govori potem, da se moramo združevati, če hočemo zboljšati naše žalostne razmere. Le če bomo združeni, bomo mogli nastopati uspešno. Bodimo vsi za jednega, jeden za vse.

Č. g. kan. Sušnik pojasnuje v temeljitem govoru nekaj lažij iz zadnjega Delavca, ki jih mi na drugem mestu zavračamo.

Č. g. dr. Waitz kot gost iz Tirolskega pozdravlja shod, ter pravi, da ga zelo veseli, da je navzoč temu shodu. Govornik kaže potem na tukajšnji veliki potres in pravi, kako da je vse nično, kar zida človeška roka. Koliko dela, koliko truda in vse to vniči lahko v nekaj trenutkih potres! Govornik potem omenja, da je prišel navlaš iz Tirolskega, da si ogleda poškodbe po potresu in da hoče potem doma med svojimi rojaki nabirati podpor za ponesrečene in bedne prebivalce. Če tudi govorimo dva jezika, če pripadamo dvema narodoma, veže nas pa vez vere, vez krščanske ljubezni. Saj sta si tudi deželi Tirolska in Kranjska slični v tem, da v obeh dezelah prebiva nepokvarjen, veren narod. Pri vas stoje po mnogih gričih bele cerkvice, tako kakor pri nas. To je znamenje mednarodnega verskega čuta, vašega in našega. Konečno želi govornik, da bi Bog dal mnogo vspeha krščanski organizaciji. Govorniku so vsi navzoči burno pritrjevali.

Č. g. dr. Debevec govori v zanimivi obliki o ljubezni do bližnjega, in da moramo delovati složno. To je grda sebičnost, če vsakdo delale sam zase. Delajmo neutrudno jeden za družega. Vsi za jednega vsak za vse. Govor vzbudil je veliko veselja.

Za tem se oglasi društveni tajnik, ki govori o volivni pravici. Med drugim pravi, da delavci zahtevamo tudi zase volivno pravico, ker nosimo tudi državljanska bremena. Prej ne bomo mirovali, dokler ne bomo imeli volivne pravice. Dolžnost vsacega delavca je resno in odločno vstopiti za volivno pravico. Pri tem je tudi s pritrjevanjem vsega shoda po pravici osramotil grdo pisanje »Slov. Naroda« o delavcih, katero pojasnujemo med drobtinami. Na to predsednik g. Trtnik s slava klicem na cesarja in papeža zaključil shod.

Shod je bil dobro obiskan. Slov. katoliško delavsko društvo pa more biti ponosno na take shode, pri katerih se zbira toliko zborovavcev in govorijo tako vzgledni govorniki.

Slov. kat. del. društvo je dalo svojim bolnim članom podpore zadnje 3 tedne 77 glđ. 50 kr. V štirih mesecih že znaša skupna svota 491 glđ. 10 kr. To je za mlado društvo velikanska svota, zato se pa tudi obrača do dobrotnih src, da bi darovali ob raznih prilikah tudi delavskemu društvu kak dar, ker tu ga dobi gotovo najpotrebnejši.

Iz Zagorja. Mogoče ste tudi v Ljubljani slišali o raznih vzrokih hudega potresa? Pri nas se je govorilo med socialnimi demokrati, da so samo udje katol. delav. družbe krivi teh groznih sunkov in gibljejev. Prav dobro

jih je osmešil neki šaljivček češ, le bojte se nas, sedaj vsaj spoznate, kako smo strašno močni, naj pa socijalni demokrati kaj takega naredijo! Seveda sedaj še niso tako močni, ker še niso dosegli vsega, kar jim obetajo masno plačani in dobičkaželjni agitatorji, ki se veselega obraza vračajo v Ljubljano, smehljajoč se vlovljenim desetnicam, katere vsak delavec krvavo zasluži, marsikateri pa tudi krvavo pogreša.

Pozneje bodo tudi socijal-demokrati potresli zemljo, ko se izpolnijo obljube podkupljenih agitatorčkov, kar pa za sedaj ovirajo samo udje naše kat. delav. družbe. Oj, šaljivček, kje si? Kaj ne da smo res močni, ker samo mi oviramo, da ogromno število socijal-demokratov ne doseže svojih pravic kakor volilne in drugih. Zares judovska zvijska! Obžalovanja vredni delavci, ki poslušajo take nesmisli in budalosti! Pa saj ni čuda. Kakoršne učitelje imajo, taki so sami. Judovski kapitalisti na Dunaju in drugodi zamuzicirajo, njih agitatorčki pa plešejo okrog na leđ speljanih delavcev, dokler jim ne zmanjka tal, kakor v kazini, Kamniku ali Žalcu in kmalu tudi, če Bog da, v Zagorji. Tako dreti in slepiti delavce, kakor delajo socijal-demokrati, je nekoliko predebelo, tembolj, ker ne delajo zaradi delavcev, ampak zaradi judovskih kapitalistov, od katerih so masno plačani, in za svoj žep! Kot dokaz, da jih slepé bodi le to, da so pričakovali nekateri njih ljubljenski saboto po 1. maju svojih novih pravic iz Dunaja! Čudil sem se! Neki ljubljanski agitator je nekoč zatrdil, da pridejo pravice, za katere se boré, še le čez sto let, sedaj pa so jih čakali naenkrat 4. maja.

Le toliko še rečem: »Ko bi bili socijal-demokrati v srcu tako vneti za zboljšanje delavskega stanu, kakor so na jeziku, tedaj bi ne branili drugim delavcem poslušati njih učenih govorov, tedaj ne bi zabičavali tako oestro, o vsem kar so govorili, molčati; tedaj ne bi takega izključili izmeje svoje družbe, ki o njih govorih tudi drugim kaj pove, želeč pridobiti jih za se. Še nekaj zanimivega! Če želi kedo izmeje naših socijal-demokratov videti in vedeti, koliko so že vplačali in dobili podpore, od kar jih slepé judovski najemniki, iti mora v Ljubljano gledat račune! Tako mi je zatrjeval njih odbornik. Tudi to nekaj pomeni! Delavci zagorski, kaj pa bode z denarjem, katerega ste vplačali na tisoče, ako se vaše društvo razruši; kar se zgodi gotovo prej ali slej?« —

Dne 1. maja so šli naši socijal-demokrati na sv. Goro in ne na sv. Planino, kakor je »Glasnik« pomotno poročal. Dom naše kat. del. družbe bode prihodnji teden že do strehe! Bog daj srečo!

Politika po svetu.

Starostno zavarovanje za delavce. Poslanec dr. Ebenhoch in tovariši so dne 6. junija predlagali v državnem zboru, naj se uvede za industrijalne delavce starostno zavarovanje. Predlog je velevažen in prepotreben, kajti delavcem je res že skrajni čas poskrbeti za stara leta. Predlog se glasi:

Industrijalni delavci si iz svoje plače ne morejo za starost, v kateri le malo ali nič več ne zaslužijo, kaj potrebnega prihraniti, in zato jih mora preživljati že tako preobložena občina, kjer imajo domovinsko pravico.

Podjetniki, ki dandanes vkljub mnogokrat pičli plači vporablajo in izsesavajo moč delavčev do skrajne meje, imajo tudi socijalno dolžnost skrbeti za te delavce, kadar so v starosti ali popolno ali deloma nezmožni za delo.

Delo se v smislu krščanstva smatra kot javna služba, ki ima torej tudi pravico, da se nanje ozira pri podpori iz javnih sredstev.

Velikanski napredki novejšega časa na tehničnem polju in ogromni denarji, ki so se vsled tega nabrali, pridobili so se tudi s sodelovanjem delavcev.

Zahteva zravnavajoče in razdelujoče pravičnosti je, da se vsakemu udu človeške družbe iz javnih in zasebnih sredstev da toliko, kolikor mu kot udu družbe gre po meri njegovega dela.

Krščanska ljubezen do bližnjega se mora vpoštevati tudi pri delu in ne sme se pozabiti, da pri človeku, ki se sme zanašati na samo svojo pomoč, rase njegova pravna veljava.

Z ozirom na vsa ta tukaj naštetá načela, stavijo podpisani predlog:

Visoka vlada se nujno pozivlje, še v tem zasedanju predložiti državni zbornici načrt postave, po kateri se uvede obvezno starostno zavarovanje za industrijalne delavce in sicer na podlagi nastopnih načel:

1. Zavarujejo naj se vsi delavci in pomožni uradniki, kateri so že sedaj zavarovani proti nezgodam.
2. Zavarovavnine naj plačujejo podjetniki 70%, država 20% in zavarovanci 10%.
3. Strogo je prepovedati, da bi podjetniki zvalili višjo zavarovavnino na delavce.
4. Zavarovavnina se prične izplačevati delavcu naj-poznejše s 60. letom.
5. Koliko da dobi delavec na leto zavarovavnine, ravna naj se po razmerah posameznih kronovin ter naj se določi za pet let naprej. To se mora določiti v sporazumljenju z deželnim odborom.
6. Upravo in opravila oskrbuje posebni zavod za starostno zavarovanje, ki se ustanovi, primerno, priprosto in po ceni.

O tem velevažnem predlogu poročali bomo več potem, ko pride v razgovor v državni zbornici. Že sedaj pa moramo reči, da bi bil s tem storjen velik korak naprej v naši državi na polju krščansko-socijalne preosnove.

Pristavili bi le še, da je že čas misliti tudi na poljedelske delavce, na posle i. t. d. Ti niso nikjer zavarovani in če se ne bo v jednaki meri z drugimi skrbelo tudi za te, potem jih bo še mnogo težje dobiti. Zavarovanje za starost in onemoglost se mora tudi na nje raztegniti.

V predlogu bi se morala natančneje označiti onemoglost. Marsikedo vstopa prav mlad v tvornice in s 50 leti ima že blizo 40 delavskih let, zraven pa seveda tudi slabotno, izgrabljeno in izhirano telo. Vse

to se bo moralo premišljati, ko se bo izdeloval zakon. Nas veseli, da je katoliški poslanec sprožil ta predlog, kateri so podpisali tudi naši slovenski konservativni poslanci. Pokazalo se bo kmalu, koliko srca ima vlada za nas in koliko poguma imajo možje, ki se štejejo med naše prijatelje. Upamo, da se ne bode zopet stvar zavlačevala od Poncija do Pilata in da se ne bodo v tem slučaju na Dunaju držali svojega starega načela: E, ljudstvo, — kmečki, — delavski stan lahko čaka.

Francosko. V francoski zbornici sta bila zadnji čas dve zanimivi seji. Samo 250.000 židov je na Francoskem in ti gospodarijo. Višjih uradniških mest v ministerstvu in pri vladi imajo blizu 200; bankirji so večinoma judje. Poslanec Denis je dné 25. maja o tem govoril, toda ministerski predsednik ga je zavrnil, da vera vlado nič ne briga. Kadar se gre proti katoličanom, je seveda drugače. — Dné 1. t. m. je poslanec Ruvijé spraval na dan strahovite goljufije pri južni železnici. Nad 10 milijonov so spravili časnikarji in poslanci v svoje žepe. Stvar bodo pa gotovo potlačili, kakor v svojem času panamske goljufije. Kjer judje in brezverci vladajo, tam ni dobro. Zato ne maramo socijalnih demokratov.

Belgija. Minister de Merod zunanjih stvari je odstopil. Ministerski predsednik je sedaj pozval dva nova katoliška, cerkvi zvesta ministra. Šolert je postal naslednik Merodov, de Niseus pa delavski minister, katerega preje še ni bilo. Ta mož je takoj pri svojem nastopu pokazal svoje srce do delavcev. Mesta obrtnih nadzornikov je nastavil s samimi delavci. Sedaj pa hoče brž dovršiti zavarovanje delavcev za bolezen, onemoglost in starost, poskrbeti za njihove vdove in sirote in urediti delavski čas. Skorej gotovo se vsprejme Bertramov predlog v tem obziru, da država uvede v vseh svojih zavodih osemurno delo, drugod pa postavi kot najdaljši čas — 10 urno delo.

Laško. Volitve so se po čudovitih nasilstvih in in goljufijah končale srečno za goljufa Krispija, Njegova večina znaša 336 glasov, (on sam je voljen v 9 krajih); nasprotniki imajo 155 glasov (mej njimi 17 soc. demokratičnih). Pomenljivo pa je, da Krispi v vseh 9 krajih ni dobil toliko glasov, kakor dva socijalista: Feliče in Barbato, ki sta dozda še zaprta zavoljo upora v Siciliji. Za dva 'hudobneža' je torej glasovalo več ljudi, nego za ministerskega predsednika. To marsikaj pomenja.

Razvedrilo.

Nedeljski počitek v luči svete vere.

»Konec delo hval, konec delo kvari« pravi stari pregovor. Kaj neki pomaga zidarskemu mojstru, ako je kako hišo še tako visoko zidal, pa je ni dozidal? Kaj pomaga umetniku kamnoseku, ako je izklesal kak kip ali podobo, pa ji ni naredil tudi obraza? Kaj pomaga

popotniku, ako svoj dom že vidi pred seboj, pa se zopet od doma obrne in nazaj gre, od koder je prišel? Kaj pomaga mornarju, da je že preveslal nevarno morje, pa se mu v luki razbije barka? Kaj pomaga vojaku, če se je še tako dolgo vojskoval hrabro, pa se slednjič poda sovražniku?

Kakšen bo torej moj konec? O, da bi mogel to že naprej vedeti! Tako vprašujemo. In nato se glasi odgovor: »Kakoršna je bila tvoja nedelja, tak bo dan tvoje smrti.«

Mi smemo delati, mi moramo delati; vsak po svojem stanu mora delati: »V potu svojega obraza boš kruh jedel.« (I. Mojzes 3, 19.) Celó bogastva si smemo pridobivati, in nikakor ne greši človek, ako pošteno obogati.

Ali vsak dan pa ne smemo delati, ne na delo hoditi, da bi si kaj zaslužili, ker ni vsak dan delavnik; ob nedeljah in praznikih moramo počivati od svojega navadnega dela, razun tistega, ki se ne da in ne more odlašati, ali kadar kaka sila ali ljubezen do bližnjega delati zapoveduje. »Šest dnij delaj in opravljaj vsa svoja dela; sedmi dan pa je sobota Gospoda, tvojega Boga; ne delaj nobenega dela, ne ti, ne tvoj sin, ne tvoja hči, ne tvoj hlapec, ne tvoja dekla, ne tvoja živina, ne ptujec, ki je znotraj tvojih vrat.« (II. Mojz. 20, 9. 10.) »Spomni se, da posvečuješ sobotni dan.« (II. Mojz. 20, 8.)

Kar velja o soboti ali o krščanski nedelji, velja tudi o vsakem zapovedanem prazniku, ker jih je sv. cerkev ustanovila po božji oblasti. Zato imamo v mislih le nedeljo ter vprašamo: Zakaj pač je Gospod Bog ob nedeljah prepovedal hlapčevska dela?

Prav za prav to nobenemu ni nič mar, in se naj nobeden ne predrzne tega vprašati. Bog namreč tako hoče, in to je zadosti. Bog je Gospodar časa; On tedaj sme narediti dnevni red. Bog je Gospodar dela; On potem-takem sme tudi določiti, kdaj se sme delati in kdaj se mora počivati. »Jaz sem Gospod.« (Iz. 43, 11.)

Pa vendar-le vprašajmo: zakaj ne smemo delati o določenih dnevih? Odgovor na to je: Zavoljo telesa ne, da se obvaruje in ohrani, — zavoljo ubozih trpinov ne, da imajo vendar včasih kak dan počitka, — zavoljo lakomnosti ne, ker ta neusmiljenka bi izkoristila vse delavno moči, — posebno pa zavoljo neumrljive duše ne, da vsaj v časih zamore v se iti, ter mirno sama za-se nekoliko poskrbeti.

Kakor tehtni pa so ti nagibi, tako važni morajo biti tudi izgovori, kateri dovolijo kako izjemo.

Zal, da jih je veliko, ki brž najdejo kak izgovor. Najmanjši uzrok takim že zadostuje, da delajo tudi ob nedeljah.

Od začetka ne delajo vsako, ampak le eno ali drugo nedeljo, in vest jim to očita, — sčasoma pa delajo že bolj pogosto, in slednjič delajo v nedeljo celo dopoldne, popoldne pa se sprehajajo in zabavajo.

Stopimo sedaj v duhu k smrtni postelji tacega človeka, kateri je ob nedeljah navadno delal, in glejmo ga, kako umira.

Kakor ob delavnikih, hodil je tudi ob nedeljah na delo in na zaslužek; njegove nedelje so bile navadno take, kakor njegovi delavniki. Tak človek se zamisli v

vse pozemeljsko; zgubi se v časne reči, popolnoma se zakoplje v ta svet, in sicer toliko bolj in hitreje, kolikor bolj je delal ob nedeljah.

Sčasoma pozabi na vse, kar je večnega, in zane-marja polagoma dolžnosti katoliškega kristijana; vpravna si sam svojo vero, kakoršno ravno potrebuje in mu ugaja, in slednjič tako zaide, da ne vé več, zakaj je prav za prav na svetu. Da se mu le dela ne zmanjka; da ima le zaslužka in denarja zadosti, pa je vse prav in dobro, vse drugo mu ni mar in za nobeno dušno reč se ne briga.

In tako mu preide dan za dnevom, teden za tednom, mesec za mesecem, kakor da bi slo večno tako naprej; kakor da bi imel samo telo, pa nobene duše, kakor da bi ne bilo nobenega Boga in nobene večnosti. Tak človek ne dela, ker Bog tako hoče in njegova presveta volja to zahteva, ampak le zavoljo dobička in časnega blagostanja, da složno živi in uživa, da je v časti in v veljavi pred svetom. Z eno besedo, njegovo življenje je, kakor njegova nedelja, — brez Boga.

In tako tudi umrje. Njegove oči otemnujejo čimdalje bolj, in te temote ne razsvitljuje luč sv. vere. Čimdalje bolj osamljen je, vse ga zapušča, in v svoji smrtni samoti nima nobenega, da bi občeval z njim. Ta svet izginja počasi izpred njegovih očíj, in uni svet se mu ne odpira, ker ne veruje vanj. Čedalje bolj se ločuje od ljudij in z Bogom se ne zna pogovarjati in občevati. Tu ni nobene vere v večnost, ne upanja in ne ljubezni. On ne veruje, on ne upa, on ne ljubi, on ne moli.

Kakor svetilnica počasi ugasuje, kak stroj polagoma obstoji, ali žival počasi pogine, — tako umrje tak človek brez vere, brez upanja in brez ljubezni — njegova smrt je žalostna in brez Boga. Ali ni bila ravno taka njegova nedelja?

Njegova nedelja je bila brez Boga, tudi dan njegove smrti je brez Boga, pa tudi njegova večnost je brez Boga.

Človek spoznava s svojim nedeljskim počitkom Boga za svojega Gospoda; njegova nedelja pa ni bila dan počitka, ampak delaven dan. Ker je tedaj ob nedeljah opravljal prepovedana dela, je služil satanu, ker le ta sili in priganja človeka delati na Gospodove dneve; zakaj »čegar voljo kdo spolnuje, tega hlapec ali suženj je.« (II. Pet. 2, 19.)

Ali ga bo mar njegov gospodar, t. j. satan, na koncu njegovega življenja počivati pustil? Ali bo pa tudi najdel kaj počitka kdaj v kraljestvu satana? »Trpeli bodo hudobni noč in dan vse vekomaj.« (Razod. 20, 10.) »In tiste dni bodo ljudje iskali smrti in je ne bodo našli in bodo želeli umreti, in smrt bo bežala od njih.« (Razod. 9, 6.)

Zlasti oskrunjene nedelje morajo biti grozni dnevi na unem svetu, — dnevi Gospoda sicer, pa žaljenega Gospoda.

Zaradi kake velike hudobije v težko ječo obsojenemu vsako leto na dan storjenega zločina dodajo še post, ali ga zapró v posamni zapor ali mora kake druge ostre kazni prestati, da ne pozabi dneva, v katerem je storil tako zločinstvo. Tudi v večni ječi na onem svetu utegne tako biti. Kakor se veselé nebesčani in pojó: Danes je dan Gospodov, Aleluja! tako brzkone kričé z

grozo pogubljeni in zdihujejo duše v vica: Danes je dan Gospodov!

Mrtvaški zvon oznanuje svetu, da je prišel delopust pozemeljskega življenja, — ali nebeski zvonovi oskrunjevalcu nedelj ne zvoné večnega miru. Mašnik sicer moli pri pokopu: »Daj mu, o Gospod, večni mir,« ali ta molitev je prekasna.

Sedaj si pač misliš z delom ob nedeljah veliko prisluziti, ali v večnosti boš pa ravno ob nedeljah moral slišati grenke besede Gospodove: »Kaj pomaga človeku, ako ves svet pridobi, svojo dušo pa pogubi.« (Mark. 8, 36.)

Kedor ni počival ob nedeljah, pa tudi ne bo počival v večnosti.

Kakoršna je bila tvoja nedelja, tak bo tudi dan tvoje smrti.

Podajmo se sedaj v duhu k smrtni postelji pobožnega kristijana, ki je posvečeval nedelje.

Ko človek med tednom trdo dela, se njegova duša potaplja v vsakovrstne pozemeljske zadrege, duša je navezana takorekoč na ta svet. Kadar pa človek počiva od dela, je pa duša spet prosta, se spet vzdiguje proti svoji pravi domovini in se okrepcuje in poživlja.

V prahu dela med tednom se opráši in omadežuje tudi duša. Ali ko delavec o delopustu sleče svojo delavno suktnjo, si otrese tudi pozemeljski prah in v praznični obleki spet ložej diha, tu ga vse spominja, da ni za ta svet ustvarjen, ampak za večnost. Nedelja je Gospodov dan.

Ker se delo med tednom vrši večji del v hrupu, omoti, zbega in raztrese tudi dušo. Ko pa pride nedelja, se pa spet predrami, se zavé, kje je, misli na svojo večno domovino ter se veseli. Nedelja je Gospodov dan.

In tako nedelja, dan počitka, spominja človeka na večnost ter ga povzdiguje nad ta svet. Akoravno mu skrbi in težave med tednom kakor dim in megla zakrivajo nebesa, njegovo pravo domovino; ob nedeljah se pa spet razvedri in zjasni in v duhu gleda nebesa ter se jih veseli.

In tako je njegovo življenje, kakoršna je njegova nedelja — y Bogu in z Bogom.

In taka bo tudi njegova smrt.

Oči mu steklené, toda z očmi sv. vere že gleda lepoto in veličastvo onega sveta; vidne stvari izginjajo polagoma izpred njegovih očíj, ali nevidne stvari se mu odpirajo. Razsvitljuje ga sv. vera, tolaži ga upanje, in obličje njegovo se žari goreče ljubezni. Čuti je, kakor da bi kak žarek večne luči razsvitljeval tiho izbico, kakor da bi Zveličar sam stal pri njegovi smrtni postelji.

V revščini je morda živel; mala izbica je bila morda njegovo stanevanje. »Bog te obvaruj! uboga izbica zapustim te zdaj in grem v hišo, katero mi je pripravil Sin Božji.« Ako je bil bogat, mu smrt nič ne vzame, ampak le zamenja mu posestvo; namesto časnega dá mu večno, namesto minljivega dá mu neminljivo; pozemeljski prah mu zameni z nebeskimi zakladi.

Pred nekaj leti stala je neka žena s svojimi otroci pri smrtni postelji svojega moža, ki je bil delavec. »Žena, otroci, ne obupajte,« jih tolaži umirajoči. »Vprašam vas,

ali nas je Bog kdaj zapustil? Dobro veste vsi, da ob nedeljah nisem delal, ali se nam je zavoljo tega kdaj slabo godilo? Zaupajte, spolnajte zapovedi Božje, in Bog vas ne bo zapustil. In kako dolgo se, in spet se bomo videli; drug za drugim pridete za menoj, in nič več se ne bomo ločili.

Takrat, ko je revež sam najbolj potreboval tolažbe, je imel še toliko moči, da je tolažil svoje. Tako miren in pripravljen je šel smrti naproti.

Pa je bila tudi njegova nedelja polna vere, upanja in ljubezni; ves je bil v Bogu in z Bogom.

S tem, da je počival ob nedeljah, je Boga spoznaval in častil kot svojega Gospoda; Bog poplača svojega zvestega služabnika z najslajšim počitkom. Tu na zemlji mu žalostno poje mrtvaški zvon, ali njegovo žalovanje se lepo vjema z veselim glasom nebeskih zvonov, ki zvestega hlapca vabi na večni počitek, na večni delopust. In kar mašnik moli na njegovem grobu, se bo spolnovalo. »Pojdimo namreč, ki smo bili verni, v počitek, v pokoj, kakor je Bog počival sedmi dan od vsih svojih del.« (Hebr. 4, 3—6.) »Preselil se je v deželo miru.« (Ps. 4, 9.) »Odslej naj počiva od svojega truda.« (Raz. 14, 13.) Ob nedeljah si počival; dan tvoje smrti te pa pripelje v večni počitek. Nedelja ti je bila Gospodov dan; dan tvoje smrti pa je dan, katerega je naredil Gospod. Aleluja.

Kakoršna je bila tvoja nedelja, tak bo tvoj smrtni dan.

Socijalni pogovori.

Socijalni pregled. Dne 26. maja so se sesli v Moravski Ostravi obrtniki iz Morave, iz Šlezije, Češke in Dolenje Avstrije posvetovat se o svojih zadevah. Izrekli so se proti novemu davčnemu zakonu, o katerem sedaj poslanci glasujejo v zbornici. Po pravici pravijo, da bi ta zakon še težje obremenil obrtni stan, da bi nekateri mali obrtniki vsled njega izgubili volivno pravico in da bi davčne komisije lahko najkrivičnejše ravnali s tistimi obrtniki, ki so jim politično nasprotni. — Prav bi bilo, da bi se tudi naši obrtniki kaj zganili.

V Avstrijo pridejo te dni študirat trije višji pruski uradniki, kako so se izkazale obrtne in rokodelske zadruge pri nas. Može se bodo prepričali, da se tem zelo slabo godi, ker imajo vse premalo pravic in vse preveč sitnostij z raznimi uradi. — 4. t. m. je napal neki črevljar Salvator Gattei iz Rimini laškega poslanca Ferrari-ja in ga smrtno ranil. — V Budimpešti sta bili zadnji čas dve stavki. Kamenoseki in pismonoše so za nekaj dnij ustavili delo. Obojna stavka je sedaj že končana delavcem v korist. — Premogokopski shod v Parizu je te dni sklenil, da se mora zahtevati zakon, po katerem bi bili lastniki rudnikov odgovorni za vse nesreče, ki se zgodé v jamah. Za prihodnje leto so sklenili sniti se v Litihu ali pa v Londonu. — Dne 10. t. m. je sklenila kranjska industrijska družba prodati vsa svoja posestva na desnem bregu podkorenske Save izvzemši Možaklje

in Radovne verskemu zakladu za 1 milijon 400 tisoč gld. To je izvenreden dogodek za našo gorenjsko stran. V državni upravi se bodo pač mnogo lažje odpravile krivice, ki so jih sedaj skušali kmetje od kapitalistične družbe, nego preje. Za ta srečen razvoj se imajo hmetje največ zahvaliti svojemu vstrajnemu delu, shodom kat. društev, »Slovincu« in posl. Fr. Povšetu ki se je res vrlo trudil v njihovo korist. Da je stvar dobra, kaže najbolj to, da se ji je posebno protivil bivši žid in sedanji protestantski milijonar Born, ki si je prikrošnjarij z denarjem in drugimi sredstvi skorej vse planine nad Trzičem.

(Delavsko vprašanje.) Dejali smo že večkrat, da je najpoglavitejši vzrok današnji socijalni bedi med delavskim stanom sedaj navadni način produkcije so stroji.

Stroji, kot iznajdbe onega uma, ki ga je Bog človeku dal, da si le-ta olajša boj za življenje, stroji torej naj bi človeku lajšali in olepšavali življenje. Služiti bi imeli vsemu človeštvu, ne pa posameznikom. Žal bog vidimo dandanes, da se s stroji bogatijo le nekateri, da z njihovo pomočjo izkoriščajo svojega bližnjega, katerega že tudi tako uporabljajo in kar je največ mogoče v svoj dobiček molzejo njegovo delavsko moč, kakor bi ne bil človek, marveč stroj.

Odkar uporabljamo stroje, se je neverjetno razvilo to, kar imenujemo »razdelitev dela.«

Da izdeluje ta črevlje, oni obleko, tretji klobuke, ta zida poslopja, oni jih krije i. t. d. to je popolnoma umevna razdelitev dela.

Ako pa pogledamo danes v tovarne, vidimo, da se je ta razdelitev silno razširila.

N. pr. v tovarni za črevlje prirezava jeden podplate, oni izdeluje samo pete i. t. d.

Tako postane dotični delavec popolnoma enostransk; od mladih nog dela ravno tisto, in odvisen postane na ta način povsem od tovarnarja. Kam naj se obrne ubogi delavec, ako tovarnar zapre tovarno, ali ga sicer odslovi? Kje naj si išče s svojim enostranskim znanjem drugje kruha?

Toliko si domišljamo dandanes na svoje znanje. Čim manj vere ima »izobraženec«, tem bolj ti bode hvalil napredek in iznajdbe.

Na to ne mislimo, da je vse odvisno od tega, kako uporabljamo iznajdbe, da moramo vse iznajdbe, torej tudi stroje, uporabljati le z ozirom na svojega bližnjega, ne da ga podjarmimo, temuč da mu pripomoremo k blagostanji.

Kaj koristi človeštvu, da se izdeluje različno blago dandanes v tovarnah po ceni, če je ljudstvo že tako ubožalo, da tega blaga tudi za nizko ceno kupovati ne more?!

Tu more pomagati le to, da se rokodelska dela več ne izvršujejo po tovarnah. Malim mojstrom mora se dati prilika, da sebi v korist obračajo iznajdbe človeškega razuma — stroje.

Tam pa, kjer je delo s stroji le v velikih podjetjih mogoče, mora se delavec plačevati tako, da lahko živi sam in njegova rodbina, da ga delo telesno in duševno

ne vniči, ter da mu je tudi za slučaj obnemoglosti in starosti zavarovan obstanek. — — —

Zdravje.

Juha. Med jedi za kosilo spadajo: juha, prikuha in meso. Ta sestava je tako pravilna, da se sme reči: Po umnem gospodinjstvu se je popred pravo zadelo, kakor po znanstveni poti.

Pravilnost pa tudi gospodinje uči, da sestavljajo jedi tako, da se med seboj dopolnujejo, t. j. da vsak del trupla nekaj da, kar drugemu manjka.

Glavne jedi človeške se sploh delé v take, ki dajo tolsčo, in take, ki rede meso. Vse močnate jedi preskrbujejo truplo posebno s tolsčo, vse beljakovinate jedi pa z mesom. Da se truplo ohrani, je dalje potrebno, da zavžije tudi raznih solij, iz katerih se narejajo kosti, lasje, nohti in zobje.

Naša domača kuhinja tudi vse to preskrbi. Predno je znanstvo našlo, zakaj se ravno jedi take baže jedó, so že skrbne gospodinje svoje kuhinje tako vredile, da zadostujejo popolno našim natornim potrebam. Pa ne samo snovi, temveč tudi način, kako se jedi pripravljajo in na mizo postavljajo, je bistven za našo rejo, in domače kosilo (južina) daje po pravici dober navod za znanstveno premišljevanje.

Naše gospodinje najpred pristavijo meso, ter skrbé, da je juha dobra in meso mehko kuhano. Govoje meso ima prednost pred vsakim drugim mesom, ker ima manj tolsče a več beljakovine in mesne vlaknine v sebi in da je boljše juho in tečno meso.

Kuhano meso ima obilo redilne moči. Po kuhi se zlasti za prebavo pripravi. Sploh je kuhinji ta naloga, prebavljivost olajšati in želodcu nekaj dela prihraniti. Surovo meso ima redilne dele zaprte v stanice. Redilni deli so limasti. Pri kuhanji se lim omeči in se v juhi stopí, zato postane limasta, sprijemljiva, ako jo dolgo kuhamo, da več vode izhlapi, kakor n. pr. mrzla juha od svinjine, ki je trda in zlezasta. Ta lim je deloma redilen in po primernih pripravah se celo iz kostij in hrustancev nareja in strdi, da ga v ploščice lahko zrežejo. Iz njih se napravi juha, ako se v vodi skuhajo. Kuhanje ima tedaj namen, da se lim iz staničnih snovi odloči in razkroji. Ko je razkrojen, je tudi prava redilna snov iz mesa odločena. Želodec jo lahko prebavi, ker je že toliko pripravljena, da se lahko v kri spreminja.

Preden pa meso zavre, se odloči od njegovega površja beljakovina, ki se z vodo pomeša, in to daje juhi pravo moč, ki redilno upliva v človeškem telesu. Ko voda dalje vre, se zasiri ali strdi beljakovina, juha postane kalno-bela, kakor da bi bil jajčni beljak v nji razpuščen, in iz sredine mesa izločuje se vedno več te snovi, ter nareja juho vedno bolj krepko in okusno. Med tem pa se tolsča iz mesa stopí in njega soli razkrojí, tako da dobra juha sicer mesu odvzame obilo močij, a ta moč ostane v juhi, meso pa postane mehkeje za žvečenje in

želodcu bolj prebavljivo. Nobena gospodinja pa poleg tega tudi ne pozabi juhe dobro osoliti. Sol se rada v vodi razpusti, in ko meso daje razne dele iz sebe in prepušča vodi, jemlje váse soli, ki je napravlja okusno in prebavljivo, a tudi bolj redilno. Tkanina trupla, kri in zlasti hrustanci potrebujejo soli, da se prenovljujejo in razvijajo. Dober kmetovalec zbog tega rad par polnih pesti soli primeša tudi živinski hrani, in skušnja uči, da živalim to dobro tekne, ter so močne in dobro rejene.

Mnogokrat ne potrebujemo toliko dobre juhe, kakor okusnega mesa. V tem slučaju naj gospodinja mesa ne pristavlja k ognju z mrzlo vodo, temveč z vrelo. Ko pride meso v vrelo vodo, strdi se beljakovina na površji mesa in ga tako zapre od vseh stranij, da iz srede redilne snovi ne morejo izstopiti. Tudi, kadar meso pečemo in ni z vodo pokrito, se taisto zgodi, poleg tega se tudi še druga razkrojitev vrši, pri kateri se očetna kislina naredi, ki meso prav mehko napravi.

Pravilnejše in važnejše pa je za dom, da se pripravi dobra juha, ki je pri kosilu prva, ali začetna jed.

Kdor je dopoldne pridno delal, potrebuje pred vsem take hrane, ki ne daje želodcu mnogo opraviti, in juha je taka jed. St.

Drobtine.

Romanje na Šmarno goro. Slov. kat. delavskega društva udje poromajo v prvi obletni spomin društvenega začetka v nedeljo 23. t. m. na Šmarno goro. Tam bode slovesno cerkveno opravilo, pri katerem bodo peli društveni pevci. V varstvu matere Marije se je pričelo društvo; odslej je je vidno spremljal božji blagoslov. Društveniki se potovo vdeležé tega romanja v obilnem številu, da izprosijo sebi, svojemu stanu in svojim težnjam še za bodoče varstva in pomoči od božje Matere.

„Delavec“ v svojih zadnjih številkah (9 in 10) nikakor ne more prenesti poraza svojih somišljenikov pri shodu v Žalcu in Grižah. Zaletava se, kakor vedno, zoper kat. cerkev, duhovne, posebej pa strastno napada in obdelava z raznovrstnimi priimki govornike. Da bi s kakim resnim dokazom prišel, o tem niti misliti ni, temveč pa vleče surovih zabavljic na dan, laže sam vse v prek in zavija stvari, ki ne spadajo v nobeno zvezo s predmetom. Da je njemu katoliška cerkev vzrok vseh nezgod, vsega zlega, to mu velja kot neovrgljiva resnica, proti kateri ne ne da ničesar dokazovati, pogreva stare, že takrat sovražne laži in gotovo bi mu ne škodilo, ko bi se sam poučil o zgodovini, mesto da to očita g. Antlogarju. Že tolikrat ovržena laž o Galileju mora zopet na dan, češ, kat. cerkev kot nasprotnica vse omike in vsega napredka je omenjenega učnjaka s tezalnico in razbeljenimi kleščami prisilila, da je moral svoj nauk preklicati. Pisatelj g. Florjančič naj bi se poučil, da Galilei ni bil nikdar v ječi, ampak da je on med obravnavo bival prosto v Rimu pri svojem prijatelju, toskanskem poslancu Nikolini-ju, — kar mu je papež, kot njegov osebni prijatelj, dovolil, ko se celo

škofom in kardinalom v enakem slučaju to ni dovolilo. Najboljši dokaz so nam lastna Galilejeva pisma, ko o obravnavi sporoča ter ves čas prav spoštljivo govori o papežu in sodnikih. Vsa obravnava je bila vednostna razprava in ker Galilei mnogo fizikalnih vprašanj s svojim novim naukom ni mogel pojasniti, ob enem pa je to vprašanje v zvezi z nekaterimi nauki sv. vere, je moral Galilei obljubiti, da svoje teorije ne bo očitno predaval, dokler se ne podpre z neovrgljivimi razlogi. Tudi besed »e pur si muove« ni Galilei izrekel, dasi ravno jih pokladajo njemu v usta. Celih 150 let po njegovi smrti ni za te besede nikdo vedel, izmislili so si bili dotično anekdoto francoski enciklopedisti in jo natisnili leta 1889. v svojem listu »Dictionnaire historique« po svoji peklenski paroli, ki je tudi danes parola socijalnih demokratov: »érasez l' infame« — »Iztrebite nesramnico!« (namreč kat. cerkev).

Preplačevanje delavskih sil! Upraviteljstvo mestnega vodovoda tarna in toži v Slov. Narodu da je neki delavec v službi pri vodovodu, ki dobiva dnevno plačo 80 kr! reci o s e m d e s e t k r a j e a r j e v! prosil za svoje poselske bukvice, ker mu neki podjetnik ponuja 1.20 kr. na dan, če stopi pri njem v delo. Potem pa svetuje slavno upraviteljstvo, naj vsak podjetnik pripelje saboj delavce, da ne bo tukaj dražil delavskih sil. Mar misli dotično upraviteljstvo, da bodo tuji delavci delali tudi za borih 80 kr? In ako imajo tujci boljši zaslužek, zakaj bi morali domači boljši kup dajati podjetnikom svoje moči, le na korist podjetnikom, ker ti strankam dovelj drago računajo delavske moči, (to se sliši od vseh strani) delavci bi pa morali po vašem mnenju delati vse eno za navadno plačo 80 kr., pri tem bi se pa podjetnik mastil od njih žuljev. Nazadnje pravi Slov. Narod, da njegov namen je svariti tvrdke sploh, naj ne preplačujejo delavcev! Torej delavec, ako zaslužiš nekaj čez tvojih bornih 80 kr., do enega goldinarja ali par krajcarjev več, potem si že preplačan! Tega do sedaj še nismo vedeli in tudi ne bi bili verjeli, da se bo na Slovenskem, v domovini revščine in poštenja, kaj tacega pisalo in tako priporočalo zatiranje in izmozgovanje domačih delavcev. Kedor je to pisal, ni pomislil, da je slavni ljubljanski magistrat (kakor tudi vsi drugi uradi deželni in državni) dal vsem svojim uradnikom (in gotovo tudi upraviteljstvu mestnega vodovoda) sedaj ob času potresa draginjske doklade in to ne samo za nekoliko dnij, ampak za nekaj mesecev in tudi ne par krajcarjev, marveč nekaj goldinarjev. Mi delavci vsem iz srca privoščimo, ker vemo, da so tudi potrebni, le tega ne moremo razumeti, kako morejo gospodje tako nespametno misliti, da je draginja in sploh hudi časi samo zanje, kakor bi za nas delavce bilo vse pri starem ostalo. Morda si pa mislijo, da so nam gospodarji tudi dali kako nagrado. Ker gospodje ne vedó tega, jim tukaj javno povemo, da do sedaj še ni bilo slišati, da bi bil dal kak podjetnik svojim delavcem kako nagrado. Slov. Narod zvrča v drugi šte-

vilki vso odgovornost za ta dopis na upraviteljstvo mestnega vodovoda. Nam ni nič mar, kedo je ravno ravno odgovoren za to. Mi smo s tem podali le nov dokaz, kakšna brezbriznost, trdosrčnost in nesporazumljivost vlada pri gospodi o nas in naših težnjah. Če nočejo biti z nami, se bomo bojevali za svoje pravice brez njih, preko njih, in če bodo hoteli, tudi proti njim!

V znamenju laži! Dne 28. aprila so imeli socijalisti v Teharji shod. Govoril je sodrug Zadnik. Iz »Delavca« vidimo, da je mej drugim dejal: »Posebno duhovniki se obračajo zoper socijalne demokrate in pravijo, da je le s pomočjo cerkve mogoče kaj doseči. Ko bi cerkev, sploh pa duhovniki hoteli delavcem pomagati, bi bili to že lahko zdavnej storili, saj sedi veliko število duhovnov, škofov itd. v državni in gospodске zbornici, kjer se postave dajejo, zakaj pa niso napravili postav v korist delavcev?« — Temu omenjamo to-le: 1. Prvi, ki so se potegnili za delavske pravice, so bili duhovniki. Imenujemo samo: Kettelerja, Moufanga na Nemškem, Manninga na Angleškem itd. 2. Tista večina, ki je v zbornicah stiskala katoliško cerkev na Francoskem, Nemškem, Avstriji in Laškem tudi ni hotela poslušati zahtev katoliških mož, ki so bili žalibog v manjšini, naj se delavcem pomaga. Trierski škof je pri shodu v Litihu pred nekaj leti dejal te-le pomenljive besede: »Med svojim duhovstvom jih imam 250 takih, ki so bili zaprti (ob času preganjanja katoliške cerkve na Nemškem) od enega meseca do treh let. Moj prednik je bil sam zaprt. Moji duhovniki so sedem let stradali, ker jim država ni hotela dati zaslužene plače. In vendar so imeli poleg tega še čas in voljo potegovati se za zatirane delavce in ob času, ko sami niso imeli nobenih pravic, zahtevati od države pravic za delavce.« — To je značaj duhovniškega delovanja, kakor je kaže zgodovina. Lažij in obrekovanja pa to ne ovira, laž ima svoja pota in tudi svoje zastopnike in sicer ne samo v Teharjih.

Pomoč obrtnikom in obrtnim delavcem. Neki obrtnik nam piše, da že ves čas, kar je potres, ni zaslužil niti jednega krajcarja. Kar skuša ta, skuša jih gotovo še mnogo. Nujno je torej, da se takim ljudem pomaga, ker so podpor potrebni. Ljudij se je veliko izselilo; le tisti, ki moramo biti v Ljubljani, smo tukaj ostali, drugi so šli. Zaradi tega primanjkuje marsikakemu čevljarju, krojaču itd. dela. Mali obrtniki so se zganili. Poslali so prošnjo ljubljanskemu magistratu, priporočili so se pri dež. predsedniku Hajnu in ustanovili so si poseben pomožni odsek, ki nabira vzlasti pri tistih tvrdkah darove, kjer jemljejo ljubljanski obrtniki blago. Bog jim blagoslovi njihcv trud! Pred vsem jim pa nakloni dela, ki si ga tudi sami najbolj zelijo.

Nesreča. V premogokopu pri Medvodah je ubilo dne 1. t. m. delavca Fr. Hafnerja iz Zapog. Ubogi ponesrečenec je zapustil vdovo s tremi otroki. Naj v miru počiva!

Prihodnja številka Glasnika izide 27. junija.